

Státní oblastní archiv v Plzni - Státní okresní archiv Rokycany

Základní odborná škola rolnická Radnice

1921 - 1952

Inventář

EL NAD č.: 422

AP.: 232

Olga Čiháková, PhDr. Hana Hrachová, Ph.D.

Rokycany 2009

I. Vývoj původce archivního souboru

Původcem fondu je Základní odborná škola rolnická Radnice. Škola fungovala nejprve pod názvem Lidová škola hospodářská Radnice a to až do období okupace. Během ní se vyskytoval i německý název Landwirtschaftliche Volkshochschule in Radnitz. Po válce škola vystupovala pod označením Lidová škola zemědělská Radnice. Posledním názvem školy byl od roku 1948/1949 termín Základní odborná škola rolnická Radnice.

Vznik a vývoj soustavy hospodářského zemědělského a lesnického školství spadá do období po vydání zákona o tzv. svobodné dispozici s půdou z roku 1867. Následně byla vydána první zákonná směrnice Základní pravidla ku zřizování hospodářských škol v Čechách. Ta se týkala obsahu a organizace vyučování na těchto školách a byly jí položeny základy k budování zemědělského školství.

Vývoj hospodářského školství mezi dvěma světovými válkami byl ovlivněn vznikem nového státu a schválením zákona o pozemkové reformě. Politický a hospodářský vývoj republiky se odrazil i ve vývoji zemědělského a lesnického školství. Byla vytvořena jednotná celostátní soustava odborného zemědělského a lesnického školství, byly vydány jednotné učební plány a osnovy. Otevřením českých vysokých škol byl vytvořen předpoklad pro zvýšení kvalifikace učitelů všech odborných zemědělských škol.

Díky správní reformě v roce 1942 se stala docházka do lidových škol zemědělských v českých zemích v zásadě povinnou a předpokladem pro přijetí do vyšších i nižších rolnických škol. Koncem války počet zemědělských škol v důsledku nedostatku učitelů a prostorových kapacit poklesl, čímž se síť učebních zařízení stala zcela nedostačující.

Po válce byl další vývoj zemědělského školství ovlivněn realizací Košického vládního programu a vydáním zákona o pozemkové reformě. Došlo k obnovení téměř všech učebních zařízení zemědělského a lesnického školství a k postupnému ustálení sítě škol. Mezníkem ve vývoji zemědělského školství se stal zákon č. 95/1948 Sb., o základní úpravě jednotného školství, který zavedl tři typy (stupně) zemědělského školství. V rámci jednotné soustavy učebních oborů byly stanoveny učební obory pro zemědělství a lesnictví. Při výběrových zemědělských školách byly zřizovány a rozšiřovány školní objekty, kde probíhala praktická cvičení žáků. V roce 1952 byla vytvořena soustava přípravy mládeže a vzdělávání pracujících, která odrážela zvláštnosti socialistického zemědělství. Při všech školách zemědělského typu byly budovány internáty a školní statky.

Lidová škola hospodářská v Radnicích fungovala od roku 1921 patrně v budově radnice. Do nové školy se přihlásilo celkem 12 chlapců a 24 děvčat. Ti byli vyučováni učiteli měšťanské školy v přírodovědě a národohospodářství, družstevnictví, pojišťovnictví, českém jazyce, vedení písemností a účetnictví, nauce o domácím hospodářství a konečně i ve zdravotnictví. Správcem školy byl Josef

Ludvík. Ve škole se vyučovalo vždy ve čtvrtek odpoledne a v neděli po celý den. Okruh učňů pocházel z Bezděkova, Březiny, Sklené Hutě, Chomle, Němčovic, Radnic, Sebečic, Stupna, Vejvanova, Olešné, Vranova, Vranovic, a Lhotky.

Ministerstvo zemědělství svým přípisem čj. 72.049-Ib/1927 ze dne 17. září zprostito výkonu správce školy Josefa Ludvíka. Spolu s ním odešel i vrchní hospodářský správce Václav Hejný a kontrolor Karel Kubelka. Novým správcem školy byl ustanoven odborný učitel Čeněk Horejček. Ve školním roce 1929/1930 na škole studovalo 19 žáků v prvním a 27 žáků v druhém ročníku. Č. Horejček byl přeložen od 1. února 1931 z Radnic do Rokycan a funkce správkyně školy se ujala Ludmila Mašková. U příležitosti desátého výročí od otevření školy se připravovala tištěná zpráva o činnosti, která byla pravděpodobně i vydána. Součástí archivního fondu však není.

Ve školním roce 1936/1937 byl při škole ustaven tzv. zemědělský kroužek jako poradní orgán z členů školního výboru, zástupců odborníků i peněžních ústavů. Ve školním roce 1939/1940 bylo zapsáno celkem 74 žáků. Škola fungovala nepřetržitě i v období okupace. Dne 1. října 1942 odešla do výslužby správkyně školy Ludmila Mašková. Jejím nástupcem ve funkci se stal dosavadní zástupce Jaroslav Melíšek. Ten vykonával rovněž funkci ředitele hlavní školy, učitelé hospodářské školy zároveň vyučovali na průmyslové škole. V roce 1943 bylo schváleno přesunutí školy z budovy radnice do prostor hlavní školy. Na škole studovalo ke dni 1. února 1944 celkem 72 žáků.

V září 1945 se na školu vrátila Ludmila Mašková, již však jako její ředitelka nikoliv správkyně, a Jaroslav Melíšek odešel na školu do Chodova. V roce 1948 díky zrušení hospodářských škol v Hlohovicích a Žichlicích byl rozšířen školní obvod školy o Hlohovice, Svinnou, Mostišť, Kladruby, Hřešihlavy, Třímány, Nadryby, Kostelec, Planou a Nynice. Z obvodu radnické školy byly vyloučeny Březina, Biskoupky a Sebečice. Po válce studovalo již ve třech ročnících celkem 69 dětí. První a druhý ročník školy byl umístěn v učebnách radnické střední školy, třetí ročník v učebně národní školy. Ve školním roce 1945/1946 byl otevřen třetí ročník školy pro dívky místo dosavadního speciálního kurzu, vyučování v něm bylo zahájeno 28. ledna 1946. Výuka probíhala od pondělí do pátku, celkem 25 dívek se zde seznamovalo se zdravotědou, národopisem, zahradnictvím, květinářstvím, společenskou výchovou, rodinným právem, kreslením stříhů a šitím, dále vařením a naukou o výživě člověka.

Po zrušení Základní odborné školy rolnické v Mlečicích převzala radnická škola ve školním roce 1949/1950 žáky z Bílé Skály, Hradiště, Hlohoviček, Chlumu, Podmokel, Prašného Újezda, Mlečic, Terešova a Zvíkovce. Ve stejném roce došlo také ke zrušení Základní odborné školy v Kozojedech, takže noví žáci přišli i z Bujesil, Čivic, Kaceřova a Liblína. I díky tomu vzrostl počet učňů ve třech ročnících v roce 1949/1950 na 99. Vzhledem k nárůstu počtu žáků, který přerostl počet 36 na jednu třídu, byl ve stejném školním roce rozdělen druhý ročník na třídy označené jako A a B. Ve třetím ročníku byla zřízena dvě oddělení.

Na základě nařízení Krajského národního výboru v Plzni ze dne 10. prosince 1949 čj. 144.274-II a čj. 336/38-30/11-49-IV z 30. listopadu 1949 bylo na škole nařízeno tzv. cyklické vyučování. Žáci do školy začali docházet pravidelně po pět hodin v týdnu a to na dva měsíce. Další dva měsíce jejich výuka probíhala v kurzech a to vždy jeden den v týdnu. Změna nabyla platnost 1. 1. 1950, školní rok byl tedy upraven následovně: III. ročník výuka od 1. 1. - 28. 2. 1950, II. ročník výuka od 1. 3. - 30. 4. 1950 a první ročník od 1. 5. - 30. 6. 1950.

V březnu 1950 získala škola od MNV do bezplatného užívání pivovarskou zahradu, na níž byla zřízena školní políčka. Od dubna 1950 měla škola zajistit internát pro přespolní žáky. Bylo rozhodnuto, aby do doby, než bude přistavěno patro nad školou v hodnotě cca 600 tisíc, byly jako internát využívány 4 místnosti v bývalém městském pivovaru. Ve školním roce 1950/1951 bylo na škole vedeno celkem 84 žáků, z toho 28 chlapců a 56 dívek. Souhlas se zřízením internátu v pivovaru vyjádřilo i ministerstvo zemědělství přípisem z 23. listopadu 1950. Internát byl otevřen 10. února 1951, ačkoliv podle zmínek v zápisech internát fungoval bez problémů, žádal MNV Radnice již 4. června 1951 jeho vyklizení. Do budovy pivovaru byl totiž umístěn státní statek. Zejména v padesátých letech je vidět zasahování politiky strany do chodu školy a celého zemědělství. V čele školy se až do jejího zrušení udržela Ludmila Mašková. Na zásah krajského národního výboru byl v pivovare zнову pro školní rok 1951/1952 obnoven internát. I přesto byla škola v roce 1952 zrušena.

II. Vývoj a dějiny archivního souboru

Písemnosti školy po jejím zrušení zřejmě zůstaly v budově školy. Do archivu byly předány 30. 9. 1987 (č. př. 337). Protokol se bohužel nedochoval. Nicméně z razítek lze předpokládat, že je předalo Městské muzeum v Radnicích.

O tom, jak se dostal do archivu zbylý materiál fondu, není známo nic. Lze předpokládat, že se tak stalo v říjnu 1977, kdy byly převzaty písemnosti Učňovské školy zemědělské v Radnicích. Bohužel protokol z této přebírky nebyl nalezen.

Fond je zachován relativně v úplnosti, chybí pouze zápisy ze schůzí učitelského sboru z období okupace.

III. Archivní charakteristika archivního souboru

Archivní soubor uspořádala v rámci praxe Olga Čiháková. Soubor obsahuje pouze knihy, které byly rozděleny na knihy zápisů ze schůzí a na knihy evidenční. Nezměněn zůstal název souboru, stejně jako jeho časové vymezení.

Při pořádání byly ze souboru vnitřně přesunuty dvě knihy zápisů ze schůzí školního výboru z let 1921 - 1942 a 1942 - 1950 o rozsahu 0,02 bm, pro ně bude vytvořen nový fond s názvem Školní výbor Základní odborné školy rolnické Radnice.

Současný rozsah fondu je tedy 0,28 bm. Písemnosti jsou zařazeny do druhé kategorie a to na základě § 20, odst. 2 zákona č. 499/2005 Sb., o archivnictví a spisové službě v platném znění.

Fyzický stav písemností je dobrý.

IV. Stručný rozbor obsahu archivního souboru

Dochované písemnosti dokládají činnost školy, důležité jsou z tohoto hlediska zejména zápisy ze schůzí učitelského sboru. Ty vhodně doplňují zápisy školního výboru z let 1942 - 1950, které jsou uloženy v samostatném fondu.

V. Záznam o uspořádání archivního souboru a zpracování inventáře

Archivní soubor Základní odborná škola rolnická Radnice uspořádala a inventární seznam v rámci své praxe sestavila Olga Čiháková. Úvod k inventáři doplnila Hana Hrachová v srpnu 2009.

Rokycany, 2. 12. 2009

Olga Čiháková

Hana Hrachová

Seznam použité literatury

Černohorský Zdeněk, Vývoj zemědělského školství v Československu, Praha 1980

Inv. č.	Obsah a popis	Časový rozsah	Číslo ev. j.
---------	---------------	---------------	--------------

I. Knihy

I. 1 Knihy zápisů ze schůzí

1	Knihy zápisů ze schůzí učitelského sboru	1921 - 1939	K 1
2	Knihy zápisů ze schůzí učitelského sboru	1948 - 1951	K 2
3	Knihy zápisů z porad odborných kurzů pro venkovskou mládež	1942 - 1949	K 3

I. 2 Knihy evidenční

4	Katalogy	1921 - 1926	K 4
5	Katalogy	1926 - 1931	K 5
6	Katalogy	1931 - 1934	K 6
7	Katalogy	1935 - 1940	K 7
8	Katalogy	1940 - 1945	K 8
9	Třídní kniha odborného kurzu při zemědělském kroužku	1942 - 1943	K 9
10	Třídní kniha a katalog II. ročníku	1945 - 1946	K 10
11	Třídní kniha a katalog III. ročníku	1945 - 1946	K 11
12	Třídní kniha a katalog I. ročníku	1946 - 1947	K 12
13	Katalog II. ročníku	1946 - 1947	K 13
14	Třídní kniha a katalog III. ročníku	1946 - 1947	K 14
15	Třídní kniha a katalog I. ročníku	1947 - 1948	K 15
16	Třídní kniha a katalog II. ročníku	1947 - 1948	K 16
17	Třídní kniha a katalog III. ročníku	1947 - 1948	K 17
18	Třídní kniha a katalog I. ročníku	1948 - 1949	K 18
19	Třídní kniha a katalog II. ročníku	1948 - 1949	K 19
20	Třídní kniha a katalog III. ročníku	1948 - 1949	K 20
21	Třídní kniha a katalog I. ročníku	1949 - 1950	K 21
22	Třídní kniha a katalog II. A	1949 - 1950	K 22
23	Třídní kniha a katalog III. ročník	1949 - 1950	K 23

Inv. č.	Obsah a popis	Časový rozsah	Číslo ev. j.
24	Třídní kniha a katalog I. ročník	1950 - 1951	K 24
25	Katalog II. ročník	1950 - 1951	K 25
26	Třídní kniha II. ročník	1950 - 1951	K 26
27	Katalog III. ročník	1950 - 1951	K 27
28	Katalog I. ročník	1951 - 1952	K 28
29	Katalog II. ročník	1951 - 1952	K 29

Tiráž

Název archivní pomůcky: Základní odborná škola rolnická Radnice
Značka archivního souboru: ZOŠ Radnice
Časový rozsah: 1921 - 1952
Počet evidenčních jednotek: 29 (29 knih)
Počet inventárních jednotek: 29
Rozsah v bm: 0,28
Stav ke dni: 2. 12. 2009
Zpracovatel(é) archivního
souboru: Olga Čiháková
Zpracovatel(é) archivní
pomůcky: Hana Hrachová
Počet stran: 13
Počet exemplářů: 5 (v SOKA Rokycany 3)
Schválil: PhDr. Hana Hrachová, Ph.D.
dne 2. 12. 2009 - č.j. SOAP/070-0547/2009